

تورک تاریخ انجمنی

۱ تموز
۱۹۲۶

اون آلتنجی سنه
نومرو ۱۶ (۹۳)

مجموعه سی

« مطالع العالمیه فی غرة الغالیه »

اک معروف صدراعظم لردن حکیم اوغلی علی پاشانک « ایام ولادتندن هنکام و حلتنه کلنجه ظهور ایدن آثار سعادت کارلرین » مجین ، اوغلی رجال علمیه دن اسماعیل ضیاء الدین بکک ۱ رجب ۱۱۷۳ ده تحریرینه مباشرت ایلدیکی بر اثر دره [۱] محرر ، اثره بویوک پدری « کشتیان سفائن علم و عرفان » نوح افندی دن باشلایور .

نوح افندی ، « پادشاه لردن ایکسینه رئیس الجراحین ، اوچنه سر اطباء خاصه و صدر روم ایلی پایه سیله فائق الاقران » اولدی . « مزاج کیرلکده حسن سلوک ایله آشنای طبایع ملوک اولدیغندن مجلس خاص الخاصلرینه الحاق » ایلدیلر .

علم طبابت و جراحیته « مثلی کم یاب ، لقمان زمان ، فلاطون جهان ، حلیم و سلیم ، برمکی طبیعت ، عالی همت ، ظاهر و باطنی مجمع اللطائف و منبع المعارف ، قوت باه قوی الاکتناه ایله موهوب الاقدار و کثرت حواری و سراری ایله متخصص » ایدی .

« هم خوابه فراشی اولان ، صفیه قادیندن ۱۱۰۰ شعبانک اون بشنجی کیجه سی »

[۱] بر نسخه سی ، کتب خانه ناجیزانه مده تاریخ قسمنده « ۳۸۵ » نومروده مقیددر . تألیفی ۱۱۷۴ ده ختام پذیر اولشدر . (۶۷۷) کوجک صحیفه دن مرکبدر . « ابراهیم الخلوصی » طرفندن خط نسخ ایله یازیلشدر . نهایتنده علی پاشانک کتایجیلقنده بولنمش اولان شاعر مشهور کرکوکلی عبدالرزاق نورس افندی نیک (۱۱۴۳) ایران سفرینه دائر رساله سی وارددر . دارالفنون کتب خانه سنده ده ۴۴۹۳ و ۴۴۹۴ و ۱۱۶۲ نومرولو اوچ نسخه موجوددرکه اوچنجیسی مؤلف اسماعیل ضیاء الدین بکک خطیله محرر و مصححدر .

« بین المشائین » بر اوغلی تولد ایتمکله اسمنی (علی) و مخلصنی (عالی) تسمیہ ایلدی [۱] .

مشارالیهک ہنگام شایبہ ابراز ایلدیکی آثار استعداد ، سرای سلاحشورانی و سربواین درکاه عالی زمہسنہ ادخالنی استلزام ایلدی [۲] . موخرآ ترکان آغالغہ تعین اولندی . حلب ، آناتولی ، شہرزور ، سیواس . دیار بکر ، ارضروم ، قونیہ ، بوسنہ ، مصر ، طربزون و الیکلرندہ ، تبریز ، وان ، اناتولی سرعسکر۔ لکلرندہ ، اوچ دفعہ مقام صدارتدہ بولندی . بومأموریتلردہ کی اجراءات و غزواتی ورقبا و خصما طرفندن کوردیکی آثار عدوان « مطالع العالیہ » دہ مفصلاً نقل اولنیور .

بوجملہ دن اولہرق صدر اعظم تریا کی محمد پاشانک التزام ایلدیکی معاملہ غدارانہ یہ دائر ویریلن معلومات شایان دقتدر .

علی پاشایہ اناتولی ایالتی توجیہ اولندیغنی اخبار ایتمک اوزرہ سلاحشور شہریاری موسی آغانک سیواسہ ورودینی متعاقباً صدراعظمک ایکنجی چوققداری قبصریہ لی حسن اغایہ بوسنہ ایالتی توجیہ قلندیغنی خبرینی کتیردی . « سنہ بیکیوز التمشہ واصل ووقت شتا تقرب ایتمکله پاشادہ نوعما اغبرار حاصل اولدی » .

[۱] صورت تسمیہ بہ دائر تفصیلات واردر .

[۲] واصف افندی ، تاریخندہ مشارالیهک ، سلطان احمد ثاکہ « ملکہ واستعدادی بیان اولنوب مظهر انظار خورشید آثار » اولدیغندن بحث ایدرکن « ... چوق کچمہ دن سلاحشورلق و قوجی باشلیق ایلہ مایہ دار عزروشان و کسب تقرب پادشاهی ایلہ مشار لبنانان اولوب بوتوجہ ناکہ ظہور ، صدرالصدور بولنان شہید علی پاشایی کمر کردہ راہ شعور ایلبوب کیدرک مراقب دولتہ ارتقا و مدت قلیلدہ صاحب تعین اولہجغنی خویا ایلہ صورت اکرآمدہ استعدادینی القا و ذیلہ و بودہ لغیلہ آناتولی بہ امضا ایدوب ... » ،

دلاور زادہ عمر افندی « حدیقۃ الوزرا » ذیلندہ « ... سلاحشور رتبہ سیلہ کامران بوندن ماعدا صہریت و عصوبیتہ سزاوار کوردیلکین زمان جزئیہ ترقی بخش اولنہجغنی لسان ہایونندہ تکرر ذکر جیلہ لریلہ مبرهن اولدینی علی پاشای شہیدہ مورث اضطراب کلی اولظہ بر مدت طغرہ خدمتلرندہ استخدام ایلہ کندویہ متانت عظیمہ کلہجکی بی اشتباہدر دیو .... ذیلہ و بودہ لغیلہ نظرکاه پادشاہیدن تبعد و بحسب دوری صوری یرین تہرید ایتمدی » دیور .

مشارالیہ ، خدمتندہ بولنان بوسنہ لی دلی باشی ابراہیم آغایہ خطاباً « صدراعظم
تریاکی الحاج محمد پاشا ، اون بش بیک غروش ایالت اناطولی توجیبی ایچون
ویکرمی بیک غروش دخی جائزہ طلب ایتمکله شمعی قپوکتخدانز احمد آغا طرفزہ
تحریر ایلتس . بو حرکت نابجا ، طبیعتہ غایت کران کلدی . زیرا اوتوز سنہی
متجاوزدرکہ رتبہ وزراتی حائز . بوقدر فتوحات وغزواتدہ وبش دفعہ سرعسکر لکدہ
بولندق . ایکی دفعہ مہر سعادتہ نائل اولدق . خدمات پادشاہیدہ سعی مجہودلہ
بذل وجود ایدرک مشکورالخدمہ اولدینمز معلوم صغار و کباردر ، دیدی .

« بش اون بیک مقداری عسکرالیہ طبل و تقارہ چالدرہرق آماسیہ دن حرکتلہ ،
چورومہ داخل اولدینگی کون صدراعظم ، قرہ قولاق سلیم آغابی اعزاز و خزینہ
عامرہ دن زردندہ یتمش بیک غروش قالدینگی اعلام ایتمکله علی پاشا « بوبارہ دن ماعدا
میریدن یوزبیک غروش مقداری ایچہ دہا صرف واستہلاک ایلدم . بزدن مطلوب اولان
مبلغدن پادشاہمزک بردلو خبری بوقدرہ اولسہ بزہ بش یوز کیسہ دہا ارسال بیورلردی ،
جوابنی ویردی .

صدراعظم « بو طرز لہ تکدیردن حاجز اولمغلہ دائرہ ہایون مقرب و معتبرلینہ
درلودولو حیلہ لر تدارکیلہ دخول ایدرک مشاارالیہ دن سبب نکول اولہ جق نیچہ
مقدمات فاسدہ و ترتیب حیل کاسدہ یہ مباشرت و پاشانک اتلافی پادشاہدن رجایہ
مبادرت ایتمکله برای مصلحت مساعدہ ، اولندی .

لکن سلطان محمودک ، پاشایہ « عن صمیم القلب محبت و اعتباری اولمغلہ بوبابدہ
وفادارلق ایدوب ، پاشانک کتخداسی احمد آغابی خفیہ حضورینہ جلب ومادہ اتلافی
اخبار ایلدیکندن احمد آغا کیفیتی درحال پاشاسنہ بیلدیردی .

تریاکی پاشا ، علی پاشانک محوینی قطعاً تصمیم ایتمکله مشارالیہ ، بوسنہ یہ کیتمک
اوزرہ کلیبولی یہ کچدکدہ کویا بغدادی تحصیل ایتمک بہانہ سیلہ برقیوجی باشی صالحدیردی
ایسہدہ تحصیل امل ایدہمدی .

وزیر کنج علی پاشانک ادرنہدہ قتلی خدمتندہ بولندیغندن طولایی رتبہ وزارتلہ
تلطف اولنان سلیمان پاشا وساطتیلہ ازالہ یہ تصدی ایتدی . حکیم زادہ احتیاطلی
بولمغلہ تریاکی نک کیفی بو دفعہدہ یرینہ کلدی .

پاشانک ادرنہ یہ وصولندہ کاری آمام ایچون ادرنہ قاضیسنہ ، بوستانجی باشی یہ ، یکچیری آغاسنہ خفیاً امر عالی کوندردی ، فقط بوندندہ بر نتیجہ حاصل اولدی .

« تریاکی پاشای طرفہ تماشانک مذاق کبروکنی و مفاسد حسد آیینی برر برر معلوم پادشاهی اولدقدہ مہر ہایون یدندن اخذ ایله مقضوباً بالحق خانہ یہ کوندریلدی . » محمود اول ، تریاکیکنک حین عزلندہ دیمشدرکہ : « بو آدمی بزہ ظریف و عقلا دندر دیو تعریف ایلدیلر [۱] . بردن رتبہ وزارت و صدارتہ نائل ایتدک . بو ملعون ایسہ قرق سنہ دن بری بو قدر خدمات جمیلہ و غزوات جلیلہ دہ بذل وجود ایدن دلاور و نام آور بر وزیرم واردر ، آنککہ ادعای اقرانیتہ دوشوب تلفنہ سی ایدر . بو قدر ایہام و ایما ایلدیم ، قطعاً خبر آ کلامز . »

عثمان ثالث ، جلوسنی متعاقباً علی پاشایی طریزوندن جلب و مقام صدارتہ نصب ایلدیکی حالہ اللی اوچ کون صکرہ عزل ایتسندن بحث ایتدیکی صیرہ دہ ضیاء الدین بک « بو مدت ایچندہ چکدکاری آلام و کدر و اضطراب و خطر بر درلو کنجایش پذیر حوصلہ قلم تحریر دکلد . بلکہ ایام طلوع لرندن ہنکام غروب لرینہ کلنجہ پورتبہ زحمت و مشقت چکمہ مشردر ، دیور و عزل و غضبہ اوچ سبب کوستریور : برنجیسی نظر اصابتی ، ایکنجیسی مہری وقت منحوسدہ آلمسکک تأثیر نکبتی ، اوچنجیسی دہ اعدای مکر اندیشک غمزو نفاقدہ اصرار ایله پادشاهی تنفیر ایتلیدر . [۲]

برکیجہ ایوان سرایدہ حریق ظہور ایتدیکندن اصول معتادہ موجبنجہ صدر

[۱] دلاور زادہ دیورکہ : « صدر موی الیہ [تریاکی] از قدیم عقل و رشد و حلم و مسکنتلہ شہرتیاب ایکن صدر نشین و کالت اولدقدہ تبدیل اخلاق ایدوب علما و رجال ایله کلیاً معجون ذات طرفہ ترکیبی امتزاج ایتککہ ۱۱۶۰ شعبانک ۱۷ نجی کونی ددرسہ نی اولندی . »

[۲] دلاور زادہ ، سبب عزلی شویله کوستریور : « . . . سلطان عثمانک فرد واحدہ اعتمادلری اولدیفندن صدر اعظم بولنانلر اکثرینہ مداخلہ ایتدکارندن ماعدا بعض خواصی دخی مقام شرکتدہ استخداملری مترجم مشارالیہ جنابنہ وسیلہ فتور اولغله ناچار مساہلہ یہ قرار ویرمشرایدی . بوخلالہ بعضلری کلام نفاق سمیرلری ضمیر خداوندی کاری بہ تأثیر ایتککہ . . . سلاحدار علی آغا و ساطنبیلہ مہر صدارت اخذ و بیت قتل ایله فیز قلعسنہ وضع اولندی . والدہ سلطان شفاعتیلہ قبریسہ نی . . . . »

اعظم ، محل حریقہ کیتدیکی اثناده سلاحدار علی آغانک [۱] مکریله قیوجیلر کنخداسی عربکیرلی ابراهیم بک « شوکتلو افندمز عودت ایتدیلر ، حریق منطقی اولدی . سز افندمه بیورک » دیمسیله علی پاشا ، بوسوزه اعتماد ایدرک صندال ایله بانچه قیوسنه ورودنده آتیلان طویلردن پادشاهک هنوز عودت ایلدیکنه واقف و ابراهیم بکه منفعل اولدی . سلاحدار علی آغا ایسه « غرضنه رواج » ویرمک ایچون « شوکتلو افندمز هنوز روی بحرده حریق خبرینک نتیجهسنه مترقب ایکن صاحب دولت ، بلاذن و بی پروا آلوب یوروی ویردیلر دیوسمع هایونه القا ایتمکه ایرتسی کون کوچ هایون بشکطاشده اولغین رکابه دعوت و شیخ الاسلام عبدالله و صاف افندی ایله ساحل مقصوده مواصلت اولنوب طوغری حضوره داخل اولدقلرنده براز کلمات نابرجادن صکره خروج و دارالسعاده آغانسک اوطهسنه وصوللرنده بلاتعب طلب مهر هایونی ارسال ایدوب « غیری قوللرینه کرم ایلسونلر . زیرا اختیار اولدم ، مراد هایون اوزره خدمت ایدم . بر قفسه کیرمش قوش کبی اللرنده یز ، ایسترلسه آزاد ایدرلر ، ایسترلسه تولدورولر . نه اصل مراد ایدرلر ایسه آکا راضی یم ، دیو جواب بیوردقلرنده ایشیدنلره حیرت کلشدر » .

درحال بوستانچی باشی آغا صندالی احضار و - بادی انفعال و انفصال اولان - سلاحدار علی آغا ترفیق اولنوب قیز قلهسنه کوندریلدی . دارالسعاده آغانسک اوطهسندن صنداله کوتورولرکن سلطان عثمانک قصردن « انداخته نگاه » ایلدیکنی علی پاشا کورنجه « زمینه برابر تمنای وداع ایلدیکنده شهریاره بو طور بی محابا عجیب کلوب « نه غریب آدمدر ، بویله وقته بی پروا استغنی بوزمیوب جسورانه تکابو ایلر . نه قورقاز ، غیور آدمدر » دیدکده مخاطب اولان ذات « پاشا قولکزاسکی وزیردره ، دأب وزرای وقاعده ملوکی کوزل بیلور ، جوابی ویردی .

[۱] واصف افندی دیرکه : « ایاصوفیه [اوقاف] کاتبی محمد افندی به انتساب و اولدخی تناسب اندامنه نظر ایله میانه خدمه دن مرقومی لطائف الحیال بیتی کبی انتخاب ایدوب ضمیرنه سمیر و صدور سر ادقات امورینه امیر ایشدی . داودی صدا و حسن نغم و نوایه مالک ایدی . »
بنده دیرمکه : لطائف الحیال بیتی کبی انتخاب اولنان برتناسب اندام صاحبک - نائل اقبال اولنجه - لطائف الحیل ایله اجرای غرض و تولید مرض ایده جکی معلوم شیخ و شابدیر .

يائنده ايكي آدمدن باشقه كيمسه بولنماسى تنيه اولنديفندن سلاحدارى نوح بك و اندرون چوقدارى چل عثمان آغا ايله بركون بركيجه [۱] قيز قله سنده

اقامت ايتديلر ، او هنكامده اوزرلرينه مأمور ، سر بوستانيان خاصه احمد آغايه «المأمور معذور» اكر حقمزده وجه آخر ايله مأموريتكز و ارايسه بزه دوستلوقه بزي آگاه ايلكدر ، ديمسيه احمد آغا «استغفراه» نه آن كه بيورديفكزه متعلق برشى اوله ، حاشا افندم ، جوابنى وىردى و تسليت آميز سوزلر سويلدى .
 على پاشا « بزه اويلاه بيلورز و او بزم حقمزده دكلدر . او مقتول سلاحدار

على دره [۲] ديدى .
 سربو ائين درگاه على آغالرندن و اتباع قديمه نندن محمد آغا بر چكديرمه سفينه سيله كلوب قلعه بند اولوق اوزره ماغوسه يه كوتوردى .
 كليولى يه وصوللر نده - چراغ خاصلر نندن - قپودان دريا قره باغلى وزير سلیمان پاشا

« احبا شيوة يغماده مبهوت ايلر اعدايى
 خدا كوسترمسون آثار اضمحلال بريرده »
 مآلته مخالف اوله رق فوق العاده اكرام و اعزاز ايلدى .
 چكديرمه سفينه سيله قبريسه عزيمتده خطر عظيم ملاحظه اوله ورق دونانما قليونلر نندن برينه اركاب اولنسى ايچون فرمان ورود ايتديكندن بوزجه اطيه قدر چكديرمه ايله كيدوب قليونلر دن برينه و اركاب و قبريسه عازم اولدى .

طوزلايه وصولنده عموم اهالى استقبال ايتديلر . « بر معظم قوناغه اينديرديلر .
 يدى قرال باليوزلرى هدايا ترتيب و هنكام صدارت لرنده كى كچى رسوم عاديه اوزره

[۱] وقته نويس سيد حاكم افندى ، تاريخنده « قيز قله سنده ايكي ساعت مقدارى مكشپ ايدرك بده چكديرمه سفينه سيله و قپوجى پاشيلر دن اورفلى مباشرتيله ماغوسه يه كوندريلديكنى » سويليور . بو تاريخك - خط مورخله محرر اولان - مسوداتى كتبخانه عازانه مده در .

[۲] بو غرض كار آدم ، آز مدت صكره مقام صدارته ارتقا ايتدى . (۶۳) كون صكره عزل و قتل ايديلدى . حكيم اوغلى على پاشانك ، ييقلى على پاشا خفنده كى سوزى ، تشديره توافق ايتدى .

کلوب تقدیم و آستاهده اولان بالیوزلر من طرفندن خدمت شریفلرنده یابر جای قیام اولغه مأمورز . خدمت علیه لری جان و باشمزه منتدر دیو عرض عبودیت ایلدیلر .
یدی کون صکره ماغوسه یه عزیزیت و قلعه خارجنده برقونا قده اقامت ایتدی .
« اطراف و اکنافدن علی الخصوص چراغلی اولان وزرا و امرادن تحف و هدایا و کیسه کیسه سیم و زر لایحی کلوب کرمنه مترقب اولانلره احسان ایلدی .
اوج آیده اهالی جزیره یه یوزبیک غروشدن متجاوز احسان ایتدیکی منقولدر .
اسماعیل ضیاءالدین بک ، پدرینک عزلندن صکره برکیجه جب علی سمندره [۱]
ظهور و قرق سکز ساعت دوام ایدرک « ۷۷۹۰۳ » خانه ، متعدد حمام ، دکرمن ،
مدرسه یاندیندن بحث ایله « سلاحدار بیقلی علی پاشانک صدارته قدوم مشومندن
نشأت ایتدی دیو اهالی و اهالی استانبول لسانه کتور مشلردر . بویله حریق کبیر
اولدینی نادر و بلکه منعدم الوقوع ایدیکی ظاهر در . ولی النعم حضرتلرینک [پدرینک]
حریقدن چندروز اقدم عزللری صورت ظاهرده اکرچه کریمه کوریلدی . اما
باطنده محض خیر و جیه ایتمش که صدارتلرنده بویله برامر و خیم و خطر عظیم ظهور
ایتمیوب بعدزمان ظهوری کندولرینک محفظه الهیهده مصون و کفت و کوی تشامدن
مأمون اوللرینه دلیل یقیندر ، دیور .

علی پاشانک ماغوسه منفاسندن اطلاقه - اسماعیل بکک نقلنه کوره - غریب
برنصادف سبب اولمشدر :

عثمان ثالث ، برکون تبدیل قیافتله اسکداره کچر . صحراده آغاچ التنده بر اختیار
آدم ، قهوه جیلک ایتدیکندن اوج بش کیسه طوپلانیر . پادشاه ده اورایه کلیر ،
اشنای صحبتده احوال عالمدن سؤال ایتدیکننده حضاردن « کیسی بیلوب کیسی
بیلمیوب احوال عالمه دائر لاونعم دیرلر » .

ایچلرندن مکالمه یه قادر برسالخورده ایله پادشاه آره سننده شوپله محاوره جریان ایدر :
— نه یرلیسک ، نه کار و خدمتده سک ؟

[۱] اسماعیل بک ذهول ایتمشدر . جب علی حریق کبیری ۸ شوال ۱۱۶۹ هـ وقوع
بولمشدر که بیقلی علی پاشا ، اووقت آخرتده ایدی . بیقلی نک ارششامتی اولدینی فحیل اولنان
یانتین ۱۱۶۸ ذی الحجه سنک ۲۲ نجی کیجه سی خواجه پاشاده ظهور و اتوز آلتی ساعت
دوام ایتمشدر که بوده استانبولک اک بویوک حریقلرندن معدوددر .

— [متغافلانہ] بی آغا، نہ سوال ایدرسک، بنم ایشم افندیلر ایلہدر۔ سنک قیافتیکہ کورہ آنلر ایلہ انسیتک اولماق کرک۔

— بکا ادرنہ لی عثمان آغا دیرلر۔ اگرچہ اغواتدن بولندق اما افندیلرک بعضی بیلدیکمدر۔ ایشک کوریلہجک افندی ہرکیم ایسہ بکا اسمیلہ خبر ویر، بلکہ بیلدیکم اولہ، یاخود دوستمزک دوستی اولہ۔

— بن ارباب نیابتدنم، مرادم انجق قلعہ سلطانیہ نیابتیدر۔ اگر بونی بکا آلیویرسہک بیوک دوستلق ایتمش اولورسک۔ زیرا آلمہسی کوچجہدر۔
— صاحبی کیمدر، سویلہ۔

— علی پاشا زادہ اسماعیل بک افندی در۔
— بلی بیلورم۔ پدریلہ دخی دوستلغمز واردر۔ وار بندن سلام ایلہ۔ سکا مراسلہسنی ویرسون۔ زیادہ سبلہ حظ ایدرم۔ بککدہ نہ مرادی وارسہ یازسون واوکمزده کی چہارشنبہ کونی تذکرہسنی وآرپہلق مراسلہسنی آلوب بو محلہ کل۔
اگر بی بولمز ایسہک قہوہ جیہ براق۔

بو محاورہ دن صکرہ اختیار نائب، اسماعیل ضیاء الدین بک کیدوب نقل ماجری ایدر۔ مشارالہ، ماجرانک صحتہ قناعت حاصل ایدنچہ نیابت مراسلہسنی و پدیرینک عفو واطلاقی ایلہ وزرا مناصبندن برینہ نصبی استدعاسنہ دائر عرضحال تحریر و نائبک یانہ پدیرینک جامع شریفی خطیبی محیی افندی بی ترفیق ایلر۔

ہومی الیہما، محل معینہ واصل اولنچہ عثمان آغایی اورادہ بولورلر و مراسلہ ایلہ عرضحالی ویرلر۔ آغا، اظہار محظوظیتلہ «برایکی کونہ قدر مطلوبلری اوزرہ مسرور اولورلر» دیر۔ برقاچ کون صکرہ مزده جیلر کلوب پاشانک اطلاقی تبشیر ایدرلر۔ آز مدت صکرہده مصر ایالتک توجیہی تبشیر اولنور۔

پاشا، مصرہ کیتمک اوزرہ قبریسده لیمسون لیمانندہ بولندینی اثنادہ۔ انواع کذب و بہتان ایلہ محاسنہ غیرت ایدن۔ ببقلی علی پاشا، مقام صدارتدن عزل و «سر نکبت اثری کودہ سندن قمع» اولندینی خبری کلنچہ علی پاشا «اللہ ذوالجلال، عزیز ذوانتقام در۔ بردخی لسانہ آلمسون» دیہ جملہ یہ تنبیہ ایلدی۔
پاشا، مؤخرأ اناطولی ایالتہ تعیین اولندی۔

دلاورزادہ ، پاشانک « اتباعندن بعض نمک بحرامان تسمیملہ دار بقایہ خرام » ایتدیکنی سویلیورسہدہ واصف « برقاچ کون مبتلای ونج و الم اولوب دیار عدمہ وضع قدم » ایلدیکنی واسماعیل ضیاءالدین بک « مبتلا اولدیغی علت مثانہ حرکتیلہ بنای وجود یہودی مختل » اولمغله ۱۱۷۱ ذی الحجہ سنک طقوزنجی کونی اقشام اذانی او قونورکن کوتاہیہدہ وفات ایتدیکنی بیان ایدیور .

صلات عیددن صکرہ جماعت کبری ایلہ جنازہ نمازی ادا ووالی سرایی قربندہ خنکار جامعی جوارندہ کی عرصہیہ دفن اولندی . خستہ لکی اٹناسندہ نیشمنک استانبولہ کی جامعک حظیرہ سندہ انشا ایدیلن تربیہ دفنی وصیت ایلدیکندن عائلہ سی طرفندن تقدیم قیلنان عرضحال اوزرینہ فرمان صادر اولدی . [۱]

قاضی بلدہ عبدالرزاق نورس افندی [۱] و متسلم عمر آغا مدفنہ داخل اولوب [۱] شاعر مشہور نورس .

نعشی اخراج و نصف اللیلہ تحت روان ایلہ یولہ روان ایتدیلر . جنازہ بعد المغرب حیدر پاشادن صہاتیہ اسکاہسنہ چیقاریلوب صلاة عشا ادا اولنورکن تربہسنہ دفن ایدیلدی [۲]

اسماعیل ضیاءالدین بک ، یکریمی الی کون « قبرنشین اولدقن صکرہ چیقار . یلدقہ جسدی بردرلو خلل پذیر تعفن » اولدیغنی ، واصف افندی « جسدینہ عارضہ فنا تطرق ایتمہ یوب فقط محاسنک برطرفی پوسیدہ » اولدیغنی سویلیور . اسماعیل بک ، پدرینک « اخلاق حمیدہ و اوصاف جمیلہ ایلہ مشہور ، فطانتدہ بو علی سینا ، کیاستدہ فلاطون آسا ، کرم و ساحتدہ ورزم و شجاعتدہ بی ہمتا ، کھف الامان ضعفای مدد جویمان ، ادانی و اعالی یاتندہ محبوب القلوب ، معارف کلیہ و جزئیہدہ الی ، ثلث و جلیدہ حسن خطی مرتبہ کالہ منجلی ، لطائف مضامینہ مائل ،

[۱] فرمائک صورتی : « سابقا اناطولی والیسی صدر اسبق متوفی وزیر علی پاشانک جنازہ سی استانبولہ نقلی ایچون کوتاہیہدہ برعلہ ودیعہ اولنمسندن ناشی استانبولہ بنا ایلدیکی جامع شریفی قربندہ تربہسنہ نقل اولتی ایچون امر شریفم صدورنجی متوفای مومی الیہک عمالی استدا ایدوب جنازہ سنک استانبولہ نقلنہ کوتاہیہدہ و خلال طریقہدہ قطعاً ممانعت اولنماق بابندہ فرمان عالیشام صادر اولشدر موجینجہ عمل اولنہ ۳ محرم ۱۱۷۲ » .

[۲] غریب تصادف ، کیجہ دوغیور . اقشام اذانی وفات ایدیور . صباحہ قریب تمجیز و تکفین اولنیور . کیجہ نقل ، کیجہ دفن ایدیور .

صنایع شعر و انشایہ واصل ، اولدیفنی ، نیچہ نعت شریف و غزل سویلدیکی انبا و بر قاج نمونہ درج اییدیور .

دلاور زاده « بردات خیر و مانده بر مکیان ، معدن جود و احسان ، معارف آشنا ، ظاہر و باطنی معمور ، فیلسوف فطنت . صاحب ذکر اولوب کراماتہ محمول اولمغہ قریب فراستہ اهل عبرت ایدی . اما سفک دماده و اجرای اغراضہ دخی عظیم النظیر ، بر مرد کزین ایدی ، »

واصف « صوفی نہاد و سخی و جواد ، ہمتی عالی و جوری پسندیدہ عالی و نظرنده خاک ایلہ زر برابر اولوب کشت و کذار ایتدیکی ممالکدہ تجریم فقر او مصادره ضعفا نادر واقع اولوب نہ محلہ بولنسه و زرای عظام کیسہ سربمہر زر ایلہ جلب خاطرینہ اہتمام و اغنیای ناسدن دخی قسری جلب مال ایلہ غنی و فقیرہ انعام و « یوز فقیری تجریمدن ایسہ بر شخص توانکرتک مالی آلق اہوندرد ، دیدیکی معلوم نامدر . اہراق دم و ازہاق روح بی آدمہ دخی اقداماتی مروی و باخصوص بعض اتباعنہ کمال مرتبہ تعین و یروب مخلوبات جوانب ایلہ تسمین و بہانہ جزئی ایلہ خوننی پاشیدہ صفحہ روی زمین ایلر ایدی . . . . مع مافیہ لواسی منصور ونہ محلہ واردیسه اعدای دولت سیف مہابتیلہ مقہور اولوب دبدبہ وزارتی عالمکیر وصیت بلند سورتی محیط گورہ چرخ اثیر بر وزیر بی نظیر ایدی . شعر و انشایہ سلیقہ سی اولوب الہیاتی و قبولہ مقارن مقالاتی واردرد ، دیبور .

رمضان شریفک یکریمی آلتنجی کیجہ سی صدر اعظمک ، شیخ الاسلام قوناغندہ افطار ایتسی اصول مرعیہ دن اولمسیلہ ۱۱۷۳ و مضائیک یکریمی آلتنجی کیجہ سی صدر اعظم راغب پاشانک ، « لالہزار جوارندہ ، و حکیم اوغلی علی پاشا جامع شریفی قریندہ کائن شیخ الاسلام ولی الدین افندینک قوناغندہ کلسی مقرر ایدی .

اسماعیل ضیاء الدین بک دیبورکہ : « خاطر نواز ، زبدۃ الوزرا ، عالی ہم راغب محمد پاشا حضرتلری ، قبو افطارندہ راقم الحرافہ شویلہ بیوردیلر :

« افندی [شیخ الاسلام] ایلہ سزہ واریلوب تنفس ایدرز و قہوہ ایچرز . بولطف عظیمدن عبد حقیرہ غرضلری انجق تکریم اولمغہ « تشریفک ایلہ خانہ می رشک ارم ایلہ » زمزمہ سنجہ قلاوی ایلہ مرتب طاقم معایدہ اوزرہ مشارالہ تشریف

وبعد الافطار جامع النورہ [پدوینک جامعی] [۱] کتوب صلات قدری ادا و مثال اجتماع فرقدین قصر دلکشایہ نزول بیورملریلہ حوض سلسیل پیشکاهنہ طلبہ لرایلہ انواع لاله لروضع و بانچہ نک درونی و بیرون سراج و قنادیل و حاج ایلہ قصر دن جامع قپوسنہ دک یمین و یسار تزیین اولنوب حتی صفالرندن اوج ساعت مقداری مکث و قرار و استراحت بیورملریلہ اول جینده تشریف لریچون بو حقیرہ و یرد کلری تاریخ و قصیده بو محله ثبت اولندی :

اولدی باغ ارم آسا جنت	د لیلہ قدرده بو کلشن راز
و یردی اهل دله خیلی حیرت	نیچه قندیل ایله آویزه لری
ترکک چشمه دوشدی دهشت	او قودی صانکه دعای قدحی
بولدی لر هر بری طرفه صورت	لاله ل ساعد سیمنن آجوب
لیک کل شهرتی بولدی زهت	سنبله اولدی بنفشه همبو
نه در آیا که اوزیبا نکهت	یقه سن یرتسه روادر بلبل
بو سلکدر آ که اوج عزت	عشق جانان ایله ایلر سه نوا
کوشنه ایره صدای رغبت	سیما حضرت دستور طریفا
صاغ وصوله ایده عرض ثروت	حرکت ایله طاوس خرام
اولدی بر بزم ثریا بهجت	شیخ الاسلام ایله همراه اوله رق
شرقن بولدی ضیانی شهرت	میر اسماعیل افندی الحق
یازدی تاریخنی کلک قدرت	هریکا باب تجلی آجیلوب
مفتی ایمن صاحب دولت .	ایکی نور ایدی قصرده تابان

راغب پاشا ، علی پاشا مرحومک التفاتی کورنلردن [۲] اولدیغیچون

[۱] جامعک حین انشاسنده [۱۱۴۷] مالیه تذکره جیلکنده بولنان و راغب پاشاده شو تاریخنی سوبله مشدی :

« ایدر اسمیله تاریخن بومصرع و راغب تفهیم یابلدی موقننده جامع النور علی پاشا » .
 [۲] علی پاشا ، صوک زماننده اناطولی والیلکنه تعیین اولندی ائشاده بر مدت ازمیرده اقامت و اجرای حکومت ایلشدی . بو حال ، مرضی دولت موافق اولدی حالدده . مقام صدارتده بولنان - راغب پاشا ، مشارالیه حقدده کی حرمتنه بناء اختیار سکوت ایتشدی .

کندی ده آنک اوغلنه التفات ایدرک خصیصه انسانیت و حقوق پروری ایله متصف اولدیغنی فعلاً ابراز ایتشدور .

صدر جلیل القدرک اوکیجه کی تشریف وتلطیفی ، اسماعیل ضیاء الدین بکی - مقام مشیخته نائل اولمشجه سنه - مسرور و متشکر و بین الامثال مفتخر ایلدیکنده شهبه یوقدر . انسانیت ، مستعاردور ، اعاده اولنمق ایجاب ایدر . آخردن کورد کلری انسانیتی اعاده ایدنلر ، تام معناسیله انسان اولدق لریخی وانسانیته اسائتله مقابله ایدنلر ده عکسینی اثبات ایدرلر . . .

اسماعیل ضیاء الدین بکک مفصل ترجمه حالته تصادف ایده مدم . « تذکره رامز » [۱] ده براز معلوت واردور .

مشارالیه ، پدینک صدارت اولیسندنه طریق علمی به عازم ، جمادی الاولی ۱۱۴۷ ده - ابتداء داخل اولان - مسیح پاشا مدرسه سنه و مدرسه سلیمانیه دن از میر مولویتنه ، محرم ۱۱۶۳ ده - فتوی امینی احمد افندی یرینه بروسه قاضیلکنه ، بعده مکه مکرمه و استانبول پایهرینه ، دها صکره اناطولی صدارتی پایه سنه [۲] نائل اولدی . ۲۹ صفر ۱۱۷۹ ده وفات ایتدی . پدینک تربسی قبرینه دفن اولندی . « تذکره رامز » ده دنیلبورکه : « شعرده مخلصی (ضیائی) در . ضیای مجلس ارباب کمال و اشعاری اقراندن عال العال ، بر میر خجسته خصال اولمغله تحریر و آثار - لرندن بوغزل بی بدلیری [۳] تسطیر اولندی . »

[۱] صحافلر شیخی زاده اسعد افندی کتبخانه سنک فهرستنده « تذکره سالم » نامیله مفید بولنان بر کتابی ، بکرمی بش سنه اول دیار بکری متوفی امیری افندی ایله بر لکده تدقیق و رامز افندیکنک تذکره سی اولدیغنی تحقیق ایتشدک . مؤلفنک خطیله محرر و مسوده حالنده بولنان بو نسخه قیمت دارده کی تصحیحات و علاواتکده مشاهیر مؤلفین کرامدن مستقیم زاده سلیمان سعدالدین افندی مرحومک ار خامه سی اولدیغنی بالاخره - خبلی اوغراشدقن صکره - آکلامشدم .

[۲] کتابه سنک مزانده « سابقا اسلامبول پایه سی اولان » دنیلبور .

[۳] تذکره ده عزل مندرج دکلدور .

اسماعیل ضیاء الدین بک ہزار « غزل بی بدل » و « واجح اولان اثری » پدو
محترمی حقنہ یازدینی « مطالع العالیہ » در .

بویولده اثر یازان ، قاج مخدوم حیت موسوم واردر ؟

آباء واجدادینک ترک ایندیکی ثروته تأمین معیشت و « یفتخر الغنین... ایبه »
مثلنه موافق اوله رق - مفتخرانه و مغرورانه ادعای نجابت ایدن اولاد و احفاد -
حکیم اوغلنک اوغلی کبی - بابالرینک اصل و فصلنه ، و خدمات جمیله لرینه دائر اثر لر
میدانه کتیر مدکجه او بابالرک صلبندن کلد کلرینی اعلام و میدان نجابتده عرض اندام ایتمک
حقلری اولمدیغنی اعتراف ایلملیدر لر .

حدلرینک خط دستبله محرر بر اثر نادری - مقام استخفافده - دکزه آتمغه قالقیشانلر ،
یا خود - قیشین یا غمورلی هواده - بنم کبی بر ضعیف الوجودی ز فاقده یا قالا یوب باباسنک
ترجمه حالنه دائر ایندیکی معلومات - محضاً علمه حرمة - اعطا ایدیلمکرکن « اوقدر
معلوماته لزوم یوق . بر یاره دعواسی ایچون یا لکز تاریخ و محل ولادتک بیلنمسنه
احتیاج واردر ، دیوبده بنی بحق حد تلندی رنلر ایسه اصلاب کباردن کلد کلرینی هیچ
بر زمان اثبات ایده مز لر . نجابت فضیلت ایله اثبات اولنور .

تاریخده احراز موقع ایدن ذوات مشهوره نک اولاد و احفادی ، اسماعیل
ضیاء الدین بک کبی بر اثر وجوده کتیر س لر و آباء و اجداددن انتقال ایدن وقیعتی
تقدیر اولنمایان اوراق مهمه ایله اثر لرینی تزین و توثیق ایتمس لر ایدی هم کنندی
عائله لرینه ، همده ملته خدمت ایلمش اولور لر دی . هیات ...

طقوز اون سنه مقدم شیخ الحرم اسبق وزرادن زیور پاشا مرحومک کتاب لرینی
ورثه سندن اشترایتمش اولان بر صحافده اسماعیل ضیاء الدین بک خط دستبله محرر
- غایت بویوک - بر مجموعه مهمه کور مشدم .

صحافه غالی بر فیات ایندیکندن آلامشدم : فوائد شتایی احتوا ایدن او مجموعه
کبیره و نادره بی - فدا کارلق ایدوب - آلمدیغمه بالاخره ندامت ایتمدم .

« بيلالم فرصتى غنىمتدن » اخطارينه احاله كوش هوش ايتمينلرك ندامتى ،
ملالت و ملامتدن باشقه بر نتیجه حاصل ايتيه جكي تجارب كونا كونا ايله ثابتدور...

ابن الامين

محمود كمال

بيلالم فرصتى غنىمتدن اخطارينه احاله كوش هوش ايتمينلرك ندامتى ،
ملالت و ملامتدن باشقه بر نتیجه حاصل ايتيه جكي تجارب كونا كونا ايله ثابتدور...
بيلالم فرصتى غنىمتدن اخطارينه احاله كوش هوش ايتمينلرك ندامتى ،
ملالت و ملامتدن باشقه بر نتیجه حاصل ايتيه جكي تجارب كونا كونا ايله ثابتدور...

بيلالم فرصتى غنىمتدن اخطارينه احاله كوش هوش ايتمينلرك ندامتى ،
ملالت و ملامتدن باشقه بر نتیجه حاصل ايتيه جكي تجارب كونا كونا ايله ثابتدور...
بيلالم فرصتى غنىمتدن اخطارينه احاله كوش هوش ايتمينلرك ندامتى ،
ملالت و ملامتدن باشقه بر نتیجه حاصل ايتيه جكي تجارب كونا كونا ايله ثابتدور...

بيلالم فرصتى غنىمتدن اخطارينه احاله كوش هوش ايتمينلرك ندامتى ،
ملالت و ملامتدن باشقه بر نتیجه حاصل ايتيه جكي تجارب كونا كونا ايله ثابتدور...
بيلالم فرصتى غنىمتدن اخطارينه احاله كوش هوش ايتمينلرك ندامتى ،
ملالت و ملامتدن باشقه بر نتیجه حاصل ايتيه جكي تجارب كونا كونا ايله ثابتدور...

بيلالم فرصتى غنىمتدن اخطارينه احاله كوش هوش ايتمينلرك ندامتى ،
ملالت و ملامتدن باشقه بر نتیجه حاصل ايتيه جكي تجارب كونا كونا ايله ثابتدور...
بيلالم فرصتى غنىمتدن اخطارينه احاله كوش هوش ايتمينلرك ندامتى ،
ملالت و ملامتدن باشقه بر نتیجه حاصل ايتيه جكي تجارب كونا كونا ايله ثابتدور...